

Плецан Христина Василівна,

*кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри готельно-ресторанного і туристичного бізнесу
Київського національного університету культури і мистецтв
orcid.org/0000-0002-8179-7896
k.pletsan@gmail.com*

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ В УКРАЇНІ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

У дослідженні проаналізовано інституційну структуру креативних індустрій в Україні крізь призму культурологічного аналізу. Виокремлено основні інституції на державному, регіональному та місцевому рівнях, а також охарактеризовано синергетичну взаємодію діяльності інституцій креативних індустрій та їх розвиток на сучасному етапі. Автором обґрунтовано особливості культурологічного аналізу дослідження інституційної спроможності креативних індустрій в Україні. Відповідно, виявлено, що ефективна взаємодія на усіх рівнях інституцій креативних індустрій сприятиме популяризації української культури, культурно-історичних цінностей, культурної спадщини, креативних ініціатив та проєктів, сучасних феноменальних творінь культурно-креативного простору для сталого розвитку України. Доведено, що важливим залишається питання розробки національної стратегії культури, механізмів, дорожніх карт діяльності у кризових станах, збереження і розвитку культурно-креативного середовища у синергетичній співпраці інституцій з українським суспільством для культурно-креативної репрезентації України на міжнародному рівні. Наукова новизна характеризується тим, що вперше проблематика інституційної спроможності креативних індустрій досліджена крізь призму культурологічного аналізу.

Ключові слова: культура, креативні індустрії, інституції, цивілізаційні процеси, культурно-креативний простір, людський ресурс, сталий розвиток.

Pletsan Khrystyna,

*PhD in Public Administration, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Hotel, Restaurant and Tourism Business
Kyiv National University of Culture and Arts of Kyiv
orcid.org/0000-0002-8179-7896
k.pletsan@gmail.com*

ESTABLISHMENT AND DEVELOPMENT OF INSTITUTIONAL CAPACITY OF CREATIVE INDUSTRIES IN UKRAINE: A CULTURAL ANALYSIS

The study analyzed the institutional structure of creative industries in Ukraine through the lens of cultural analysis. The main institutions at the state, regional and local levels are singled out, as well as the synergistic interaction of the activities of institutions of creative industries and their development at the current stage is characterized. The author justified the peculiarities of the cultural analysis of the study of the institutional capacity of creative industries in Ukraine. Accordingly, it was found that effective interaction at all levels of institutions of creative industries will contribute to the popularization of Ukrainian culture, cultural and historical values, cultural heritage, creative initiatives and projects, modern phenomenal creations of the cultural and creative space for the sustainable development of Ukraine. It has been proven that the issue of developing a national cultural strategy, mechanisms, roadmaps for activities in crisis situations, preservation and development of the cultural and creative environment in synergistic cooperation between institutions and Ukrainian society for the cultural and creative representation of Ukraine at the international level remains important. The scientific novelty is characterized by the fact that for the first time the issue of the institutional capacity of creative industries is investigated through the prism of cultural analysis.

Key words: culture, creative industries, institutions, civilizational processes, cultural and creative space, human resources, sustainable development.

*«Зміни несуть із собою нові можливості»
Дж. Уелч*

Постановка проблеми та актуальність дослідження. Культурні трансформації креативних індустрій повною мірою залежать від ефективної державної культурної політики, співпраці між інституціями на всіх рівнях, активного залучення громадкості, міжнародних спільнот та створення платформи ефективної взаємодії. З метою популяризації української культури, культурно-історичних цінностей, культурної спадщини, креативних ініціатив та проєктів, сучасних феноменальних творінь культурно-креативного простору України. Креативні індустрії мають потенціал для розвитку. Використання креативних практик забезпечує самодостатність через співпрацю, маркетингові інструменти, інвестиційну спроможність та культурну дипломатію. Саме тому у цьому дослідженні з позицій культурологічного аналізу у наукову площину виводимо інституційну спроможність діяльності креативних індустрій на сучасному етапі.

Нині ми чітко можемо виокремлювати в діяльності креативних індустрій дві категорії, зокрема державні і недержавні установи. Характеризуючи специфіку діяльності, зацентруємо увагу на важливості й необхідності двох. Водночас, аналізуючи, зауважимо, що бюджетні установи у своїй діяльності та швидкості прийняття рішень напряму залежать від дотацій, можливостей бюджету держави, бюрократичних систем і законодавства. Виникає також проблема точковості через грантові фінансування та можливості їх реалізації. Відповідно, не завжди дієві у гнучкості до змін соціокультурного середовища. Інституційний механізм потребує чітких алгоритмів на державному рівні для ефективної діяльності секторів креативних індустрій. Водночас недержавні установи блискавично й ефективно реагують на зміни, потреби, тренди та інновації в суспільстві. Синергетично поєднуючи культуру, традиції, культурні цінності, культуру й особистість, культуру та суспільство, інноваційні ідеї, інформаційні технології та бізнес середовище. Таким чином, виникає потреба чіткого врегулювання законодавства, дієвих алгоритмів, державної спроможності підтримки секторів креативних

індустрій та спрощення процесів фінансування як інструменту розвитку культурно-креативного середовища України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дає можливість узагальнити, що динаміка сучасних наукових пошуків відзначається широким спектром досліджуваної проблематики. Науково-теоретичну базу дослідження становлять нормативно-правові акти українського законодавства, праці вітчизняних і зарубіжних дослідників. Зокрема, основні проблеми та виклики децентралізації культури висвітлює Ю. Назаренко; розвиток креативних індустрій в контексті культурологічного дискурсу розкривають І. Петрова, К. Фарінья; у своїх дослідженнях О. Семенік, Т. Гриценко виокремлюють основні тенденції розвитку культурних просторів; виокремлює та розкриває розвиток креативних і культурних індустрій М. Проскуріна; акцентує увагу на актуальних проблемах реалізації державної політики у сфері розвитку креативних і культурних індустрій О. Валевський, І. Френкель; на перспективах культурної динаміки в логіці самоорганізації суспільства наголошують Ю. Богуцький, Н. Жукова; та інші. Позитивно оцінюючи наукові та нормативно-правові напрацювання, відзначимо, що дослідження інституційної спроможності креативних індустрій з позицій культурологічного аналізу в Україні потребують детальніших наукових розвідок.

Підсумовуючи аналіз наукових розвідок, вважаємо доцільним **мету дослідження** зосередити на аналізі тенденцій і характерних особливостей інституційної спроможності креативних індустрій крізь призму культурологічного аналізу. Для досягнення мети наукового дослідження виокремлено такі завдання: проаналізувати інституційну структуру креативних індустрій; виокремити основні інституції на державному, регіональному та місцевому рівнях; охарактеризувати синергетичну взаємодію діяльності інституцій креативних індустрій та їх розвиток; обґрунтувати особливості культурологічного аналізу дослідження інституційної спроможності креативних індустрій в Україні; довести, що ефективна взаємодія на

усіх рівнях інституцій креативних індустрій сприятиме популяризації української культури, культурно-історичних цінностей, культурної спадщини, креативних ініціатив та проєктів, сучасних феноменальних творінь культурно-креативного простору для сталого розвитку України.

Виклад основного матеріалу. Дослідження тенденцій і характерних особливостей інституційної спроможності креативних індустрій крізь призму культурологічного аналізу вважаємо доречним розпочати із феноменалізації. Відповідно, інтерпретацію феномену інституціоналізації в культурному аспекті характеризуємо у вивченні особливостей, структури та результатів інтерсуб'єктивності і міжсуб'єктивної комунікації в середовищі креативних індустрій. Варто зауважити, що поняття «інституційна спроможність» словниками тлумачиться з різних аспектів. Для нашого дослідження за основу оберемо трактування, що визначено у документах Європейської комісії. Зокрема, розуміння інституційної спроможності (з англійської мови «institutional capacity») виокремлюють як зміцнення системи, структури і людських ресурсів. При цьому увага зосереджена на двох сегментах, а саме формуванні фахівця (розвиток компетенцій на всіх рівнях) та процесах (правилах, методах, інструментах, процедурах, засобах), організації (структура, функції) і ресурсах (людські, інформаційні, технічні) інституцій, що забезпечує ефективну діяльність (European Commission, 2014). Відповідно, інституційну спроможність креативних індустрій розглядатимемо як систему організаційних, законодавчих, структурних, технічних систем для розвитку креативних секторів, а також підготовки конкурентоздатних фахівців відповідно до вимог культурно-креативного середовища.

У вимірах культурологічного дослідження креативні інституції – це структури, що працюють системно, відповідно до комплексу норм, правил, нормативно-правових основ і механізмів діяльності; структури, які є суб'єктами діяльності як на державному, так і на регіональному рівні, що виконують відповідні функції культурно-креативного простору, а також представляють інтереси суспільства, її суб'єктність і легітимацію через суспільну довіру (Богуцький & Жукова, 2016); структури, які формують

можливість культурно-креативні орієнтири суспільства трансформувати в креативні практики. Водночас це інституції, що реалізують державні програми, культурно-креативні проєкти, виставки, вистави, музичні і кінозаходи тощо. Інституції, що працюють для збереження і розвитку культурних цінностей, креативних ідей і проєктів, новацій культурного середовища. Інституції, що прагнуть прибутку і водночас розвивають, популяризують креативні індустрії, формують порядок дій, де пріоритетну роль відводимо людським ресурсам. Відповідно, аналізуючи середовище креативних індустрій в Україні, виокремимо державні і недержавні структури, що здійснюють діяльність на основі чітко визначеної візії, власного бачення і стратегії діяльності через трирівневість інституцій: державного, місцевого і громадського рівня у співпраці з міжнародними інституціями.

Розкриваючи роль державних інституцій, зацентруємо на важливості і пріоритетності нормативно-правового забезпечення, сприянні розвитку креативних секторів, залученні громадських ініціатив, формуванні крос-секторального і спільного бачення розвитку, забезпеченні міжнародної співпраці та впровадженні новацій у культурно-креативне середовище. Адже «для перетворення розроблених ідей на ресурс, потрібна відповідна нормативно-правова база, усталені правила гри на ринку, сприятливі фінансові інструменти, якісна освіта. Ці «кити», на яких зростають креативні індустрії, перебувають у компетенції держави. Саме державні інституції схоплюють вектору розвитку й підсилюють його, стаючи в такий спосіб органічною частиною креативної екосистеми» (Образцова, 2018). Водночас зауважимо на бюрократичності державної системи і складності швидкого прийняття рішень для підтримки й розвитку секторів креативних індустрій.

Хоча й на законодавчому рівні креативним індустріям чітко відведено пріоритетну роль державної підтримки культурного розвитку, вдосконалення інструментів доступності і відкритості, забезпечення на рівні держави підтримки створення і просування національного культурного продукту. При цьому важливо, як зазначає І. Петрова (2021), запровадження екосистеми для креативних індустрій, у якій б було

передбачено відповідні правила дій, принципи і підходи для усіх учасників креативних секторів. Саме це сприяло б зростанню підтримки креативних індустрій державними інституціями, зміцненню зацікавленості місцевих громад до різноманітних форматів креативних індустрій та їхньої популяризації. Як результат, запровадження системних заходів, спрямованих на розвиток креативних індустрій в Україні (Петрова, 2021). Проблематика актуалізує потребу розробки і затвердження комплексної стратегії і системи розвитку креативних індустрій України в контексті майбутнього.

Відповідно, на рівні Верховної Ради України розробляють і приймаються нормативно-правові акти, що сприяють зміцненню інституційної діяльності креативних індустрій. Йдеться про: Закон України від 19.06.2018 № 2458-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про культуру» щодо визначення поняття «креативні індустрії»; Закон України від 21.07.2021 № 692-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної підтримки сфери культури, креативних індустрій, туризму, малого та середнього бізнесу у зв'язку з дією обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби COVID-19»; Довгострокову національну стратегію розвитку культури до 2025 року від 01.02.2016 № 119-р та ін. Теоретичні осмислення дають можливість стверджувати про необхідність доопрацювання нормативно-правової бази розвитку креативних індустрій відповідно до міжнародних стандартів.

Відзначаючи результати щодо діяльності та розвитку креативних індустрій на цьому рівні, виокремимо Комітет Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (далі – Комітет). У цьому контексті до предмету відання Комітету (відповідно до Постанови Верховної Ради України предмету «Про перелік, кількісний склад і відання комітетів Верховної Ради України» (№ 19-IX від 29.08.2019 р.) віднесемо: культурно-просвітницьку діяльність (видавнича справа, бібліотечна справа, народні художні промисли); культурно-мистецьку діяльність (професійні творчі спілки, театри, музика, школи естетичного виховання, арт-ринок, дизайн, галереї, організація виставок, концертів, фестивалів тощо); медійну індустрію (телебачення, ОТТ

та IPTV, платформи з розповсюдження інформації, радіо), національну кіноіндустрію; аудіовізуальний ринок; рекламну діяльність; охорону історико-культурної спадщини (музейна справа, архівна справа, діяльність заповідників, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей); друковані, електронні засоби масової інформації, у тому числі соціальні медіа, мережа Інтернет; туризм та туристичну діяльність; курорти та рекреаційну діяльність; державну політику у сфері свободи совісті та релігійних організацій; державну політику у сфері розвитку та використання державної мови та мов національних меншин в Україні; державну політику у сфері інформації та інформаційної безпеки (крім питань, що належать до сфери національної безпеки та оборони). Найвагомим чинником діяльності Комітету є формування впливу на пріоритети державної політики у сфері розвитку креативних індустрій України. Зокрема, визнання на урядовому рівні пріоритетності розвитку креативних індустрій як одного із актуальних культурних, економічних, інноваційних та суспільних важелів розвитку держави з метою зростання якості «людського капіталу», забезпечення конкурентоспроможності креативного середовища та розвиток державних і громадських інститутів, які сприяють реалізації інноваційної культурно-креативної діяльності. Основний акцент робимо на відкритості державних інституцій до розвитку секторів креативних індустрій у культурологічному контексті, їх адаптації до європейського соціально-гуманітарного простору.

Державне управління креативними індустріями здійснюється відповідно до державної культурної політики через органи виконавчої влади. Відтак Кабінет Міністрів України (далі – КМУ) через відповідні програми та нормативно-правові акти забезпечує становлення та розвиток секторів креативних індустрій. У 2016 році створено відділ розвитку культурних і креативних індустрій. Концептуально важливу роль відіграє підписання Розпорядження КМУ від 1.02.2016 року, № 119-р «Про схвалення Довгострокової стратегії розвитку української культури – стратегії реформ» (Офіційний сайт КМУ), основним завданням якої визначено реформування сфери культури, побудови сучасної демократичної держави відповідно до викликів часу, створення умов

творчій активності, на засадах загальнолюдських цінностей із збереженням самобутніх традицій та культурно-історичних цінностей. Пріоритетно важливим на законодавчому рівні, а саме Розпорядженням КМУ № 265-р у 2019 році було затверджено відповідний перелік креативних індустрій. Зокрема, до таких віднесли: *народні художні промисли, візуальне мистецтво* (живопис, графіка, скульптура, фотографія тощо); *сценічне мистецтво* (жива музика, театр, танець, опера, цирк, ляльковий театр тощо); *літературу, видавничу діяльність та друковані засоби масової інформації; аудіальне мистецтво; аудіовізуальне мистецтво* (кіно, телебачення, відео, анімація, мультиплікація тощо); *дизайн, моду, нові медіа та інформаційно-комунікаційні технології* (програмне забезпечення, відеоігри); *цифрові технології в мистецтві* (3D-друк, віртуальна, доповнена, змішана реальність тощо); *архітектуру й урбаністику; рекламу, маркетинг, зв'язки з громадкістю та інші креативні послуги; бібліотеки, архіви та музеї* (Розпорядження КМУ, 2019). Також з метою сприяння розвитку культурного потенціалу України, збереження, популяризації та ефективного використання національного культурного надбання, створення умов для туристичної привабливості об'єктів культурної спадщини, підтримки креативних індустрій КМУ забезпечує розроблення та реалізацію заходів в рамках указу Президента України №329/2020 «Про заходи щодо підтримки сфери культури, охорони культурної спадщини, розвитку креативних індустрій та туризму». В указі чітко виокремлено такі заходи за напрямом зі сприяння розвитку креативних індустрій, як: опрацювання питання щодо розроблення та затвердження державної цільової програми з розвитку народних художніх промислів; актуалізації стратегічних планів з розвитку державних кіностудій; реалізації на умовах державно-приватного партнерства проєкту «Будинок музики», вирішення питання щодо розміщення такого закладу; запровадження нових моделей діяльності закладів культури, зокрема як поліфункціональних центрів культурних послуг та креативних хабів (Указ Президента України, 2020). Відтак зазначені нормативно-правові акти забезпечують культурно-креативну діяльність секторів креативних індустрій України з урахуванням змін.

У свою чергу, серед викликів сьогодення важливим аспектом діяльності інституцій креативних індустрій є дотримання інтелектуальної власності креаторами, культурно-креативними діячами, митцями і культурними менеджерами. Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.10.2020 № 1267-р «Про Національний орган інтелектуальної власності» визначив, що державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності» (Укрпатент) виконує функції Національного органу інтелектуальної власності. Департамент розвитку сфери інтелектуальної власності та інноваційної політики (при Міністерстві економіки України) забезпечує регулювання і дотримання прав інтелектуальної власності.

На урядовому рівні також доречно виокремити серед інституцій UkraineInvest, офіс із залучення та підтримки інвестицій. Інституція створена як консультативно-дорадчий орган, підзвітна Прем'єр-міністру України, для залучення прямих іноземних інвестицій та допомоги діяльності інвесторам для розширення креативного бізнесу в Україні. Забезпечує інформаційно-консультаційну підтримку ведення бізнесу в Україні, сприяє комунікації інвесторів із урядовими агенціями всіх рівнів (UkraineInvest, 2022). Разом із тим допомагає інвесторам у процесі подання заявки для отримання державної підтримки. Відтак забезпечує ефективну комунікацію між інвесторами та органами державної влади і місцевого самоврядування. Усвідомлена культурологічна рефлексія дає можливість також виокремити в інституційні спроможності креативних індустрій Ради з розвитку креативної економіки (консультативно-дорадчого органу КМУ). Серед основних завдань яких – сприяння забезпечення координації дій органів виконавчої влади спрямованих на розвиток креативних індустрій та вироблення конкурентоспроможного креативного продукту.

Оскільки креативні індустрії мають широкий спектр діяльності та крос-секторальної взаємодії, інституційна можливість реалізується через діяльність майже всіх міністерств. Водночас зазначимо, що більшість міністерств відіграють свою особливу роль у функціонуванні і розвитку креативних індустрій. Зокрема, Міністерство освіти та науки, Міністерство цифрової трансформації, Міністерство

фінансів, Міністерство економіки України, Міністерство молоді та спорту, Міністерство інфраструктури України, Міністерство закордонних справ, Міністерство юстиції України, Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України, Міністерство розвитку громад та територій. Проте флагманом є Міністерство культури та інформаційної політики (центральный орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері культури та секторів креативних індустрій (далі – МКіП). Інституція активно працює над оновленням нормативної бази з питань розвитку креативних індустрій відповідно до європейських стандартів; розвитком людських ресурсів креативних індустрій, зокрема підвищення рівня підприємницьких навичок митців, культурних менеджерів, креаторів; популяризацією культурно-креативних товарів, послуг і проєктів; таргетованою підтримкою носіїв традиційної майстерності та промоцією культурного бренду України.

Виокремимо також в структурі дотичні інституції до Міністерства культури та інформаційної політики з розвитку креативних індустрій, серед яких: Директорат культури та мистецтв, Директорат книговидавництва, креативних індустрій та туризму, Директорат з інформаційної політики та інформаційної безпеки, Управління охорони культурної спадщини та музеїв, Директорат соціокультурного розвитку, Директорат стратегічного планування та європейської євроінтеграції, Сектор мистецьких конкурсів. Також ініційовано створення державної установи – Національного агентства розвитку креативних індустрій як інституцію-місток між державою та креативним бізнесом. Функціональна діяльність якої передбачає надання інкубаційних та консалтингових послуг, освітні програми для креативних підприємців, сертифікацію експертів у сфері культури, допомогу в захисті права інтелектуальної власності та креативного продукту, промоцію креативних індустрій за кордоном. Превалювання структурних інституцій забезпечує ефективну діяльність, водночас роздрібненість функціональної діяльності. Це формує зайвий бюрократичний процес. Разом із тим знижує швидкість прийняття рішень і гнучкості державних інституцій до викликів часу і змін. Відтак виникає потреба модернізації системи державних інституцій і спрощення

бюрократичної системи розвитку діяльності креативних інституцій України.

Водночас зазначимо, що МКіП, працюючи над Стратегією розвитку креативних індустрій, в основі якої – наративи «Шануй, живи, будуй» як єдність минулого, теперішнього і майбутнього української культури та історії, визначило одним з пріоритетів наявність моделі креативних хабів, спрямованих на креативний бізнес та розвиток культурно-креативного простору України. Концептуальна модель креативних хабів сприятиме крос-культурній взаємодії креативних секторів, просуванню креативних ініціатив, формуванню інструментів й моделі розвитку, підготовки культурних менеджерів, формуванню ефективної платформи взаємодії, що сприятиме реалізації мультиплікаційного ефекту креативних індустрій. Оскільки тенденцією сьогодення для розвитку інституційної спроможності є розбудова інноваційних і конкурентоспроможних креативних просторів, таких як: креативні кластери, хаби, коворкінги, творчі лабораторії, майстерні, креативні квартали, арт-об'єкти, відкриті простори тощо.

На підтвердження думки наведемо результати спецпроєкту «Культура: Перезавантаження» (разом з проєктом The Ukrainians та Council Ukraine в рамках програми Creative Enterprise Ukraine за програмою House of Europe), які показали, що сучасний український культурний продукт більшою мірою асоціюється в українців із музичною індустрією, кінематографом, літературою, живописом і театром. У дослідженні чітко встановлено, що як молодь, так і літні люди прагнуть оточити себе більше культурними центрами та осередками, майстернями, сучасними музеями, де б вони могли спілкуватись за подібними інтересами (Громлюк & Струк, 2021). Слушно зазначити, що нині креативні хаби в Україні здебільшого орієнтовані на формування спільноти креаторів (творців). Місця, де створюють медіаконтент, розвивають дизайн, мистецтво, застосунки, соціальні та екологічні проєкти та відкриваються можливості впровадження культурно-креативних ініціатив. Серед найбільш яскравих креативних хабів, що реалізують культурно-креативні проєкти, виокремимо такі, як: Довженко-Центр, Національний культурно-мистецький та музейний комплекс «Мистецький арсенал», Urban CAD, IZONE,

Dnipro Center for Contemporary Culture, DRUZI, LEM Station, Carbon та інші. Попри це, залишається проблема розвитку креативних просторів через відсутність державного механізму сприяння креативних ініціатив, розвитку креативної мережі та партнерства, що забезпечували б реалізацію креативних проєктів, створення робочих місць, запуск інноваційних культурно-креативних послуг і продуктів, розвиток креативних талантів, крос-культурній взаємодії, розвиток креативних індустрій загалом.

Звідси необхідність створення креативних платформ, які об'єднують інтереси у процесі комплексу взаємодії між державними інституціями – громадськими організаціями – підприємцями креативного сектору – митцями – творчими особистостями і споживачами. Яскравим прикладом таких об'єднань є організація та проведення МКіП міжнародних форумів. Зокрема, міжнародний форум «Креативна Україна», що є найбільшою платформою для політико-експертного обговорення з метою формування державної політики у сфері креативних індустрій (Креативна Україна, 2022). Під час форуму креативні підприємці, міжнародні експерти, урядовці, представники громадського суспільства залучені до дискусій та інтерактивних обговорень задля розробки ефективних рекомендацій і стратегій нових форм роботи секторів креативної економіки та розвитку креативних індустрій загалом. Важливим аспектом роботи дискусійних платформ форум є можливість промоції креативних індустрій України та залучення інвестицій. Оскільки без визнання ваги креативних підприємців та інвестицій немає майбутнього діяльності креативних секторів України.

Виходячи з узагальненого поняття, креативні індустрії відіграють троїсту роль у національному інноваційному процесі. По-перше, креативні індустрії за визначенням є головним джерелом інноваційних ідей та прояви нових товарів і послуг. По-друге, креативні індустрії пропонують послуги, які можуть бути ресурсом для інноваційної діяльності інших підприємств, які відносяться або не відносяться до креативного сектору. По-третє, самі креативні індустрії інтенсивно використовують нові технології та досить часто вимагають від своїх контрагентів адаптуватися до змін ринкового попиту, запровадження технологічних змін,

тим самим формуючи інноваційні імпульси (Kathrin Müller & ets). Відповідно, зміни культурно-креативного середовища впливають на формування нових цінностей, що створюються в креативних просторах.

Потужну діяльність МКіП провадить також у форматі колоборації digital-технологій і культурних продуктів у середовищі креативних індустрій, що сприяє інноваційному розвитку для стабільного й динамічного процвітання культури. У контексті доречно виокремити реалізацію діджиталізації сфер креативних індустрій в Україні через успішні цифрові проєкти за підтримки Українського культурного фонду. Як зазначено на сайті Міністерства культури та інформаційної політики (Офіційний сайт МКіП, 2021), саме ці проєкти дозволяють створити умови для осучаснення та прозорості ведення процесів у сферах охорони культурної спадщини, мистецтва, туризму та курортів, бібліотек та видавничої справи. Зосередимо увагу лише на деяких з них за різними напрямками секторів креативних індустрій загальнодержавного та регіонального рівнів, зокрема:

Вищезазначені проєкти є цікавим досвідом колоборації культурно-креативного простору, digital-технологій та бізнес структурами для пошуку відповідей на виклики сьогодення через підтримку культурного діалогу з колом споживачів і розширюючи його.

Загалом з кінця 2017 року в діяльності креативних індустрій в Україні активно реалізується принцип цифрової трансформації як рушій конкурентоспроможності. Провідну роль у цьому напрямку відведемо Міністерству цифрової трансформації України. Зазначимо, що в основі діджиталізації лежить цифровізація суспільного виробництва на основі «Індустрії 4.0», що реалізується через масове поширення у секторах креативних індустрій. Так, у сфері освіти цифрові технології дозволяють забезпечити ілюстрації, віртуальне доповнення навчального матеріалу; у сфері туризму – забезпечити дію віртуальних екскурсиводів, транспортне та логістичне забезпечення туристичних маршрутів, віртуальну рекламу та організацію подорожей, віртуальні путівники, віртуальну демонстрацію послуг та ІТ-рекламні матеріали. Цифрові технології кардинально змінюють ігровий та шоу-бізнес, у тому числі пропонують віртуальні ігри з ефектом присутності

Таблиця 1

**Успішні цифрові проекти Міністерства культури та інформаційної політики
у співпраці з Українським культурним фондом**

№	Автор/засновник	Назва проекту креативного сектору	Вид ресурсу	Місія/візія
1.	Компанія Google та міжнародно відомі музеї	проект «Google Arts & Culture»	інтернет-платформа, сайт	реалізує можливість споживачеві насолоджуватись витворами мистецтва завдяки оцифрованню сотні тисяч творів мистецтва з високою роздільною здатністю
2.	Створений на замовлення Міністерства культури та інформаційної політики України за підтримки Google Україна	проект «Авгентична Україна»	онлайн-ресурс створений спільно з компанією Google	зберігає і популяризує культурну та історичну спадщину України; надає можливість віртуально здійснити мандрівку і познайомитись з культурним та історичним надбанням українського народу з Національного переліку нематеріальної культурної спадщини України
3.	Команда SKEIRON	проект «Кішенькова країна»	AR-додаток, формат 3D-моделей і доповненої реальності	популяризує туристичні ресурси України за допомогою 3D-оцифрування об'єктів архітектурної та культурної спадщини регіонів країни, реалізує можливість віртуально прогулятись туристичними візитівками та знаковими місцями
4.	Команда Ukrainian Unofficial	проект «Ukrainian Unofficial»	онлайн-ресурс оцифрування картин другої половини XX ст.	популяризує українське неофіційне мистецтво, знайомлячи з картинами другої половини XX ст. та упорядкованою інформацією про художників
5.	Розробники стартапу WaiQlike (Ключко П.)	проект «Культурні маршрути WaiQlike»	туристичний мобільний додаток	створює інтерактивну можливість для користувача помаандрувати 10 культурно-тематичними маршрут-екскурсіями по місту Київ через основні пам'ятки міста з елементами квесту
6.	Національний музей Голодомору-геноциду	проект «Свідчення»	віртуальний музей-карта	формує національну свідомість та відтворення історії за допомогою екскурсійно-історичний онлайн-ресурс, який відтворює оцифровані більше 500 свідчень очевидців Голодомору 1932-1933 років та масових штурхних голодів 1921-1923, 1946-1947 років
7.	Український письменник, діджитал-продюсер, дестинейшн-менеджер Н.Лисичкий	проект «Чарівний світ.UA»	коллаборація застосунку, онлайн-платформи і настільної гри	сприяє збереженню та відновленню української міфології через культурну ініціативу, що реалізує можливість долучення до української міфології
8.	Продюсери Д.Малахова та Н.Чижова	артпроект «Театр 360 градусів»	цифровий простір відео версій з інтеграцією в них 3D	забезпечує онлайн-трансляцію вистав, трансформує сценічне мистецтво у digital-перформативне, сприяючи розширенню глядацької аудиторії та розвитку креативних індустрій
9.	Міжнародні та українські митці із залученням експертів	проект «Artefact СHERPOBYL»	віртуальна арт резиденція	формує екологічну свідомість, розкриваючи історію про експонати чорнобильської катастрофи 1986 року, які представлені окремими віртуальними просторами з різним контекстом, емоційним навантаженням
10.	ГО «Пікселейтід Реалітіз»	проект «Дуже Цифрова Резиденція»	нові медіа та цифрові технології	сприяє переосмисленню культурної спадщини Одеси та Харкова, представлений коллаборацією робіт скульпторів, митців, архітекторів
11.	Кінооператор І.Іванько та кінознавець О.Чепкевич	проект «Filmart online»	веб-ресурс про кіно з інтерактивною мапою локацій відомих класичних фільмів	популяризує виробництво кіно, представлений відомими класичними фільмами, знятих в Одесі від початку винайдення кінематографа, дає можливість побувати в основних локаціях, де знімалися відомі кінокартини
12.	Платформа розвитку fashion-підприємств та молоді креатори New Fashion Zone	проект «Ukrainian New Fashion Days 2020»	Instagram-сторіз та Instagram-фільтри віртуальних образів дизайнерського бренду	сприяє промоції українського fashion-сектору, популяризації креативних українських дизайнерів

13.	ГО «Центр «Урбаністичні форми»	проект «Енциклопедія архітектури України»	візуалізовані систематизовані знання й артефакти з архітектурного простору	формує панораму архітектури України, актуалізує місце архітектури в культурній екосистемі. Забезпечує актуалізацію цінності архітектурної спадщини й відповідального життя в суспільному місті
14.	Львівська громадська організації Collegium	проект «Ukrainian Live Classic»	мобільний додаток української класичної музики	демонструє комплексний підхід та популяризує музичний аудіо- і відеоконтент українських композиторів, дивуючи різноманітним стилів забезпечує розширення цільової аудиторії українського музичного мистецтва, промоції українського аудіовізуального продукту в Україні та за кордоном
15.	Osnovy Publish	проект «виставка Ukrainian Young Book Design Awards»	онлайн-платформа візуального мистецтва	розкриває суспільно-важливі теми кризи призму візуального мистецтва від українських дизайнерів
16.	Оксана Була разом з командою	проект «Відеогра за всевіттом Туконі»	анімаційна відеогра в жанрі 2D-платформера	сприяє популяризації українських відеоігор на світовій арені в культурно-креативному контексті
17.	Університети України	проекти в межах «Цифровий університет»	онлайн-платформи	забезпечує високу якість навчального процесу університету шляхом задоволення освітніх потреб через надання навчальних послуг, поширення знань, ідей і технологій, через формування навичок із створення e-курсів, навичок цифрової та інформаційної грамотності
18.	Український інститут книги	проект «Українська цифрова бібліотека»	онлайн-ресурс	популяризує читання книг серед молоді, дітей, юнацтва та дорослих
19.	Фотограф та мандрівник Максим Ритус	проект «Українські Архітектурні Пам'ятки. Спадщина»	онлайн-ресурс	зберігає інформацію про архітектурні пам'ятки, фото-фіксації об'єктів на межі зникнення, популяризації спадщини

Примітка: складено автором за джерелами: Міністерство культури та інформаційної політики, 2021; Мініфра&Український культурний фонд, 2021; Український культурний фонд, 2021

учасника гри. Цифрові технології кардинально модифікують всю сферу роздрібно торгівлі, сферу реклами та поліграфії, менеджменту та маркетингової діяльності, а також надають можливості отримання об'єктивних даних про зміну ринкової кон'юнктури у реальному часі («real-time»). Сприяє розвитку діджиталізації в креативних індустріях України затверджена у 2017 році Указом Президента України «Доктрина інформаційної безпеки України» (Указ Президента, 2017). Документ передбачає механізм реалізації культурної дипломатії у процесі скоординованої інформаційної роботи закордонних дипломатичних установ України, участь у міжнародних культурних заходах з метою представлення національної культури та ідентичності, запровадження міжнародних культурних фестивалів в Україні з метою популяризації української культури. Концептуальні засади діджиталізації на державному рівні закріплені у Стратегії інноваційного розвитку України на період до 2030 року (Розпорядження КМУ, 2019) як ефективна реалізація конкурентної переваги у світовому просторі «Індустрії 4.0». Важливим для інтенсифікації діджиталізації креативних індустрій стало підписання у лютому 2021 року Міністерством цифрової трансформації України та Українським культурним фондом меморандуму про співпрацю (Мінцифра&Український культурний фонд, 2021). В основі документу – консолідація зусиль для сприяння реалізації державної політики у сфері цифрової трансформації, цифрових інновацій, цифрових навичок в культурно-креативному просторі. Відповідно, з 2022 року система діджиталізації креативних індустрій України продовжує розвиватись ще більш активніше та інноваційніше, попри всі виклики сьогодення. Нині діджиталізація в середовищі креативних індустрій як комплексна система має вплив на всі сектори: на музику, кіно та аудіовізуальну індустрію, книговидання, театр і оперу, музеї та галереї, бібліотеки і архіви, відеоігри, туризм, дизайн.

Важливу роль у розбудові потужної діяльності всіх секторів креативних індустрій в інституційній спроможності відведемо освітній діяльності та розвитку людського ресурсу. Пріоритетна роль освітньої діяльності належить освітнім закладам, зокрема університетам, що є важливими інституціями способу

генерування нових знань і передачі культури. Важливу роль у системі підготовки культурних менеджерів, митців і творчих особистостей відведемо Київському національному університету культури і мистецтв (далі – КНУ-КиМ). Гранично вагомим у синергії культура – наука – творчість є людиноцентристський підхід та реалістичне розуміння власної креативності. Нині синергетична взаємодія найяскравіше представлена у діяльності усіх кафедр університету через відповідні освітні компоненти і креативні проекти. Гаслом формування засад національної ідентичності в КНУКиМ є довершене «Тримай українську хвилю!». Проводячи активну роботу щодо поширення знань, досвіду популяризації надбань локальної, національної та Всесвітньої нематеріальної культурної спадщини і культурної спадщини, Київський національний університет культури і мистецтв активно позиціонує себе як науково-просвітницький освітній простір утвердження національних цінностей, самобутніх традицій та надбань української культури з ефективним застосуванням новітніх діджитал-можливостей у сфері освіти, культури та мистецтва. Відповідно, реалізується інституційна спроможність креативних індустрій через формування конкурентоздатного фахівця. Зазначені догми формуються на основі людиноцентризму, потреби майбутніх культурних менеджерів, митців, творчих діячів бути успішними та формувати компетенції спрямовані на майбутнє.

Цікавим для нашого дослідження є те, що у співпраці з Міністерством освіти і науки України Британська Рада через ініціативу Creative Spark сприяє формуванню стратегічних підходів до розвитку у системі вищої освіти бізнес-компетентностей фахівців креативних індустрій. З цією метою проведено у 2020 році перший міжнародний форум Ukraine Creative Spark Policy Forum, що забезпечив можливість розвитку і формування необхідних стратегічних напрацювань освітньої діяльності. Основна місія ініціативи Creative Spark – підтримати розвиток креативної економіки та підприємництва в університетах крізь призму партнерства і співпраці українських університетів з британськими вишами у процесі розробки і реалізації креативних бізнес-проектів.

Важливу роль у цьому контексті відіграє і Фонд розвитку інновацій (Український фонд

стартапів), що є державним фондом, започаткованим за ініціативою Кабінету Міністрів України, що сприяє створенню та розвитку технологічних стартапів на ранній стадії розвитку, з метою підвищення їх глобальної конкурентоспроможності (Офіційний сайт Український фонд стартапів, 2022). У співпраці з Міністерством освіти і науки України Фонд забезпечує проведення інтенсивних хакатонів, майстер класів, тренінгових програм за участі успішних іноземних і українських експертів задля колаборації наукового та інноваційного потенціалу науковців, стартапів, компаній, експертів, інвесторів, медіа, пошуку інноваційних ідей та рішень, підвищення рівня компетентностей.

Загалом у формуванні освітньої траєкторії майбутніх фахівців і митців креативних індустрій пріоритетну роль відведемо Державному агентству України з питань мистецтв та мистецької освіти. Інституція є центральним органом виконавчої влади. Діяльність агентства спрямовується і координується Кабінетом міністрів України через Міністра культури та інформаційної політики, який реалізує державну політику у сфері мистецтв та спеціалізованої мистецької освіти (Офіційний сайт Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти, 2022). Переконані, що освітня траєкторія має реалізуватись як платформа з міждисциплінарним підходом, де перетинаються традиційне бачення до освітнього процесу з креативними та інноваційними рішеннями. Як результат – забезпечення інституційної спроможності креативних індустрій та формування нового типу фахівця, конкурентоздатного на ринку праці відповідно до вимог часу.

У контексті розгляду зазначимо, що вже сьогодні активно розвиваються інституційні можливості також крізь призму діяльності Українського фонду культури, Українського центру культурних досліджень, Українського інституту при МЗС України, Державного агентства України з питань кіно, Українського інституту книги, Національного центру Олександра Довженко, Державного агентства розвитку туризму та інших. Флагманом підтримки і розвитку креативних індустрій є діяльність Українського культурного фонду (далі – УКФ), в основі якої не лише теоретичне, а й практичне значення в сучасних реаліях соціокультурних

практик. Як зазначено в статуті діяльності фонду як державного інвестору креативних індустрій, основною місією є сприяння створенню єдиної екосистеми культури та креативності в Україні. З ініціативи та за підтримки Українського культурного фонду реалізується культурне розмаїття, сприяння творення культурно-креативного продукту та інтеграції української культури у світовий культурний простір (Офіційний сайт УКФ, 2022). Серед пріоритетних напрямів діяльності УКФ у напрямку креативних індустрій виокремимо такі: створення сприятливих умов для творчої діяльності; сприяння новим партнерствам; підтримка культурного розмаїття та сприяння міжкультурному діалогу; забезпечення дотримання культурних прав: рівного доступу до культурних ресурсів та сприяння проведенню аналітичної та дослідницької діяльності у сфері культури і креативних індустрій; сприяння розвитку освітніх ініціатив, впровадженню інновацій, цифрових технологій та діджиталізації у сфері культури; сприяння створенню інноваційного конкурентоспроможного культурного продукту, розвитку дитячої та молодіжної творчості та професійного становлення митців; сприяння збереженню культурної спадщини, промоція цілісного та орієнтованого на майбутнє її розуміння; підтримка проектів, націлених на місцевий розвиток в умовах децентралізації; сприяння інтернаціоналізації української культури та координації донорської підтримки проектів в сфері культури та креативних індустрій (Стратегія УКФ, 2019, с. 4). Зовнішня стратегія УКФ спрямована на сприяння створенню та зміцненню екосистеми культури і креативності в Україні шляхом розробки, апробації та вдосконалення нової для України моделі надання на конкурсних засадах державної фінансової підтримки ініціативам у сфері культури та креативних індустрій. Інституційна стратегія УКФ спрямована на розбудову Фонду як ефективної інституції, органічно вплітається у зовнішню стратегію Фонду та є важливою передумовою реалізації останньої (Стратегія УКФ, 2019, с. 7). УКФ виступає активним стейкхолдером культурних ініціатив. Зазначимо, що під поняттям «стейкхолдери культурних трансформацій» потрібно розуміти суб'єктів правовідносин, які ведуть діяльність у сфері культури і здатні прагнути інституціалізувати

усвідомлення взаємодії у процесі (Копієвська, 2014, с. 166). Оскільки саме завдячуючи діяльності УКФ творчі особистості митці, креатори мають можливість щороку подавати креативні проекти для грантової підтримки на конкурсній основі.

У зв'язку з війною росії проти України ситуація на культурному фронті дещо змінилась, виклики внесли свої корективи. Проте діяльність не зупиняється, попри все. У 2022 році менше, але все ж таки відбуваються можливості реалізації культурно-креативних проєктів. Виокремимо такі лоти грантових програм у 2022 році: Культура без бар'єрів (лот 1. Підтримка митців з інвалідністю; лот 2. Мистецтво без бар'єрів; лот 3. Безбар'єрне суспільство), Грант подія (лот 1. Масштабні культурні проєкти), Аудіовізуальне мистецтво (лот 1. Телепродукт; лот 2. Радіопродукт; лот 3. Відеоконтент для медіаплатформ), Відновлення культурно-мистецької діяльності (лот 1. Відновлення культурно-мистецької діяльності (культурно-мистецькі проєкти); лот 2. Стипендія на відновлення культурно-мистецької діяльності) (Офіційний сайт УКФ, 2022). За даними УКФ, які висвітлені на офіційному сайті, за перший квартал 2021 на 10 конкурсних програм культурно-мистецьких проєктів надійшло 3012 заявок. До прикладу у 2020 році УКФ було отримано 3853 заявки, з них підтримано 1205 заявки (Офіційний сайт УКФ, 2022). Таким чином, з ініціативи та за підтримки Українського культурного фонду реалізується культурне розмаїття, сприяння творенню культурно-креативного продукту та інтеграції української культури у світовий культурний простір. Підтримка проєктів Українським культурним фондом здійснюється на конкурсних засадах. Резюмуючи підкреслимо, що УКФ сприяє розвитку культурно-креативних ініціатив, забезпечуючи конкурентоспроможність креативних індустрій в Україні.

Доцільно підкреслити позитивну діяльність вищезазначених інституцій з просування і популяризації України та української самобутності на міжнародному рівні, сприяння розвитку креативних індустрій шляхом співпраці з міжнародними організаціями, створення і просування впізнаваних брендів, участь у культурних проєктах міжнародного рівня, створення і розвиток культурної інфраструктури, підтримки

ініціатив, проведення семінарів, круглих столів, тренінгів, майстер класів, стимулювання транскордонного співробітництва, способів створення культурного продукту та шляхів його поширення. Водночас залишається проблема недовіри до державних інституцій через нестабільність їхньої діяльності, бюрократизм системи та проблематичну комунікацію. Відтак велику лепту інституційної підтримки та розвитку секторів креативних індустрій України взяли на себе ініційовані активістами, професіоналами і культурно-креативними діячами громадські організації (див. рис. 1)

Кожна із зазначених асоціацій об'єднує фахівців, які мають значний досвід реалізації успішних практик управління культурними ресурсами та здійснює діяльність на основі візії/місії/стратегії з цільовим призначенням розвитку і популяризації секторів креативних індустрій. Важливою також є можливість залучення грантової підтримки для реалізації культурно-креативних проєктів на національному і міжнародному рівнях; розробка та впровадження інноваційних методів розвитку культурних ресурсів; поширення та адаптація кращого міжнародного досвіду та співпраця з міжнародними інституціями секторів креативних індустрій різних рівнів.

Вагомий внесок у зміцнення розвитку і діяльності креативних індустрій здійснює й Центр розвитку «Демократія через культуру», що є громадською, неприбутковою, недержавною організацією і діє на основі Статуту. Заснована як аналітичний та експериментальний центр (think-and-do tank) 2011 року групою науковців, експертів, діячів культури, працівників ЗМІ та громадських активістів. Пріоритетними напрямками діяльності є аналіз, виявлення та оцінка культурних ресурсів, розробка стратегії їхнього використання із залученням громадськості; проведення навчальних курсів та семінарів з культурного менеджменту і культурного планування; міжнародна співпраця (Офіційний сайт Демократія через культуру, 2022) Основні результати діяльності спостерігаємо у аналітичних оглядах культурної політики на державному, регіональному та місцевих рівнях; реалізація проєктів «Модель 21», «Інтелектуальні міста», «Подолання стереотипів», COMUS тощо.

У сучасному культуротворчому процесі розвитку креативних індустрій активізується

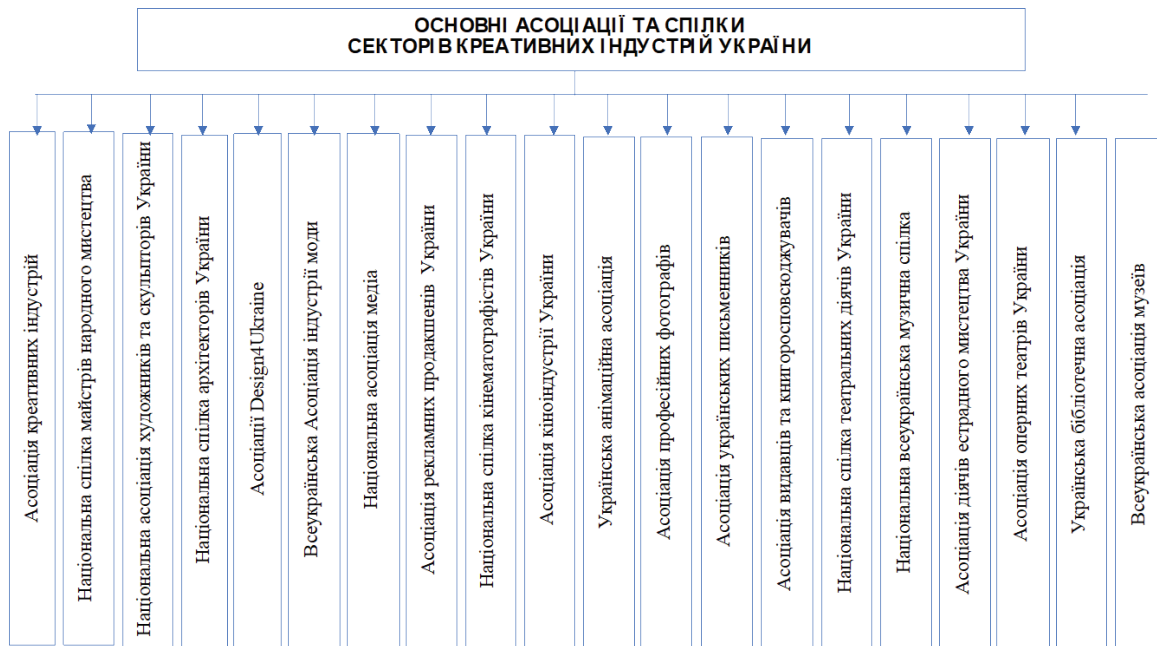

Рис. 1. Основні асоціації та спілки секторів креативних індустрій України

потреба децентралізації. На місцевому і регіональному рівнях у контексті інституційної спроможності діє принцип постійної співпраці, що забезпечує налагодження діалогу між: творчою особистістю (творцем) – бізнесом – громадянським суспільством – державою. Багатогранність культурних ідентичностей, домівкою для яких стала Україна: міста, села, унікальні зразки культурної спадщини, творчість різних національностей. Розуміння та поширення креативного способу життя, сприяння самореалізації наших громадян – це основа конкурентоспроможності країни, підвищення її позицій в глобальних рейтингах та отримання конкретного економічного ефекту. Загалом, реформа децентралізації, яка розпочалась в 2014 році, сприяє оптимізації культурно-креативних послуг, модернізації закладів культури, має позитивний вплив на культурно-креативне середовище та охоплює чимало різноманітних процесів. Відповідно до основних положень паспорту «Реформи децентралізації в галузі культури» рекомендовано розподіл повноважень між різними рівнями влади щодо управління та реалізації інституційних функцій діяльності (Паспорт, 2017). У рамках реформи децентралізації заклади культури від районних рад передаються у власність новоутворених територіальних громад (Назаренко, 2021). Впровадження та реалізація з 2014 року

в Україні реформи децентралізації є сприятливим фактором розвитку секторів креативних індустрій у регіонах, створюючи нові можливості та виклики. Слід відзначити, що саме регіони зберігають і популяризують цінність і специфіку місцевих майстрів, культурних менеджерів, унікальність художніх промислів, автентичність бренду українських промислів, інноваційність креативних проєктів та ідей, ефективність діяльності закладів культури, зокрема як поліфункціональних центрів культурних послуг та креативних хабів.

Відтак з кожним роком на регіональному та місцевому рівнях дедалі більше з'являється креативних просторів, що є не лише роботою, а й місцем для спілкування творчого розвитку, інновацій, освітніх лекторіїв, колоборації культурних проєктів та генерування креативних ідей. Переймаючи кращий світовий досвід розвитку культурно-креативного середовища, українські митці та творчі підприємці поєднують створення, виробництво, поширення і популяризацію культурних послуг і товарів через кластеризацію, центри культурних послуг та культурно-креативних просторів на регіональному і державному рівні. Зокрема, згідно зі змінами до Закону України «Про культуру» будуть створені Центри культурних послуг. Вони мають бути багатфункціональними закладами культури зі зручним розташуванням,

кваліфікованими кадрами, сучасною матеріально-технічною базою. Ці заклади надаватимуть консультаційну й інформаційну допомогу, доступ до користування приміщеннями та обладнанням для творчості, умови для неформального спілкування жителів територіальної громади.

Пріоритетним у розвитку інституційної спроможності креативних індустрій України є ефективна співпраця України з європейськими партнерами у сфері культури, що зорієнтоване на сприяння міжкультурному діалогу, культурного обміну, нарощування мобільності об'єктів мистецтва тощо. У контексті розгляду особливої уваги заслуговує участь України у міжнародних програмах. Виокремимо деякі з них, зокрема: «Культура і креативність» (спрямована на підтримку культурних та креативних секторів, збільшення їх внеску у стійкий економічний, соціальний і гуманітарний розвиток); програма ЄС і Східного партнерства, «Креативна Європа» (програми спрямовані на підтримку культурно-гуманітарних проєктів і можливість фінансової підтримки, модернізації та інвестицій у розвиток креативного сектору), «House of Europe» (програма фокусується на розвитку культури та креативного сектору); «COMUS», Рада Європи, «Culture Bridges», EU4Culture (програма надає гранти для створення та реалізації Стратегій розвитку культури, гранти мобільності для митців та фахівців у сфері культури та креативних індустрій, гранти на підтримку проєктів у сфері культури); «Creative Spark», «Creative Business Cup» тощо. Саме підтримка європейських партнерів для інституційного розвитку креативних індустрій в Україні є дуже цінною. Оскільки забезпечує крос-секторальну підтримку, фінансові можливості реалізації культурно-креативних ідей і проєктів, творчу співпрацю і кооперацію та сприяє професійному обміну з акцентом на міжлюдській взаємодії.

Підсумовуючи все вищезазначене, доречно сформулювати цілісне бачення інституційної спроможності креативних індустрій в Україні на сьогоднішній день, як це зображено на рисунку 2.

Таким чином, у вищезазначеній систематизованій моделі функціонально-організаційної структури сформовано загальну картину діяльності інституцій секторів креативних індустрій

України. Зауважимо, що перспективи розвитку креативних індустрій в Україні достеменно потужні. Проте існує низка перепон на шляху до розвитку. Зокрема, до першочергових шляхів оптимізації та модернізації креативних індустрій віднесемо: довготривалу підтримку влади на державному і регіональному рівнях; удосконалення законодавчої бази; отримання грантів для інституційної підтримки; удосконалення нормативно-правового забезпечення; спрощення механізмів процедурної системи; формування конкурентоздатного культурного менеджера; приваблення інвестицій в креативні індустрії та реалізацію інноваційних програм модернізації креативних індустрій, щоб Україна стала найкреативнішою та найзручнішою для кожного.

Висновки. У цьому дослідженні здійснені аналіз та систематизація державних, громадських та міжнародних інституцій крізь призму культурологічного аналізу для системного розуміння інституційної спроможності креативних індустрій України. Ми не стверджуємо про вичерпний перелік, проте спробу нами зроблено максимально. Розкриваючи мету дослідження на основі ґрунтовного аналізу, можемо стверджувати, про крос-секторальну взаємодію діяльності інституцій креативних індустрій та їх розвиток як системи. Нині синергетична взаємодія найяскравіше представлена у діяльності Міністерства культури та інформаційної політики, Українського культурного фонду, Асоціації креативних індустрій, Українського центру культурних досліджень та міжнародних інституцій; регіональних державних інституцій; творчих підприємств; креативних хабів і креативних кластерів, громадських організацій, освітніх інституцій та безпосередньо в культурно-креативній діяльності митців. Водночас зауважимо, що є проблема ефективних комунікацій, моделей фінансування та співпраці між державними інституціями секторів креативних індустрій та новоствореними інституціями, громадськими організаціями, що пропонують креативні шляхи розвитку, дивляться в майбутнє стратегічно працюючи на новаціями, креативними ідеями і проєктами, імплемтуючи кращий світовий досвід розвитку культурно-креативного середовища. Проведене дослідження дає можливість стверджувати,

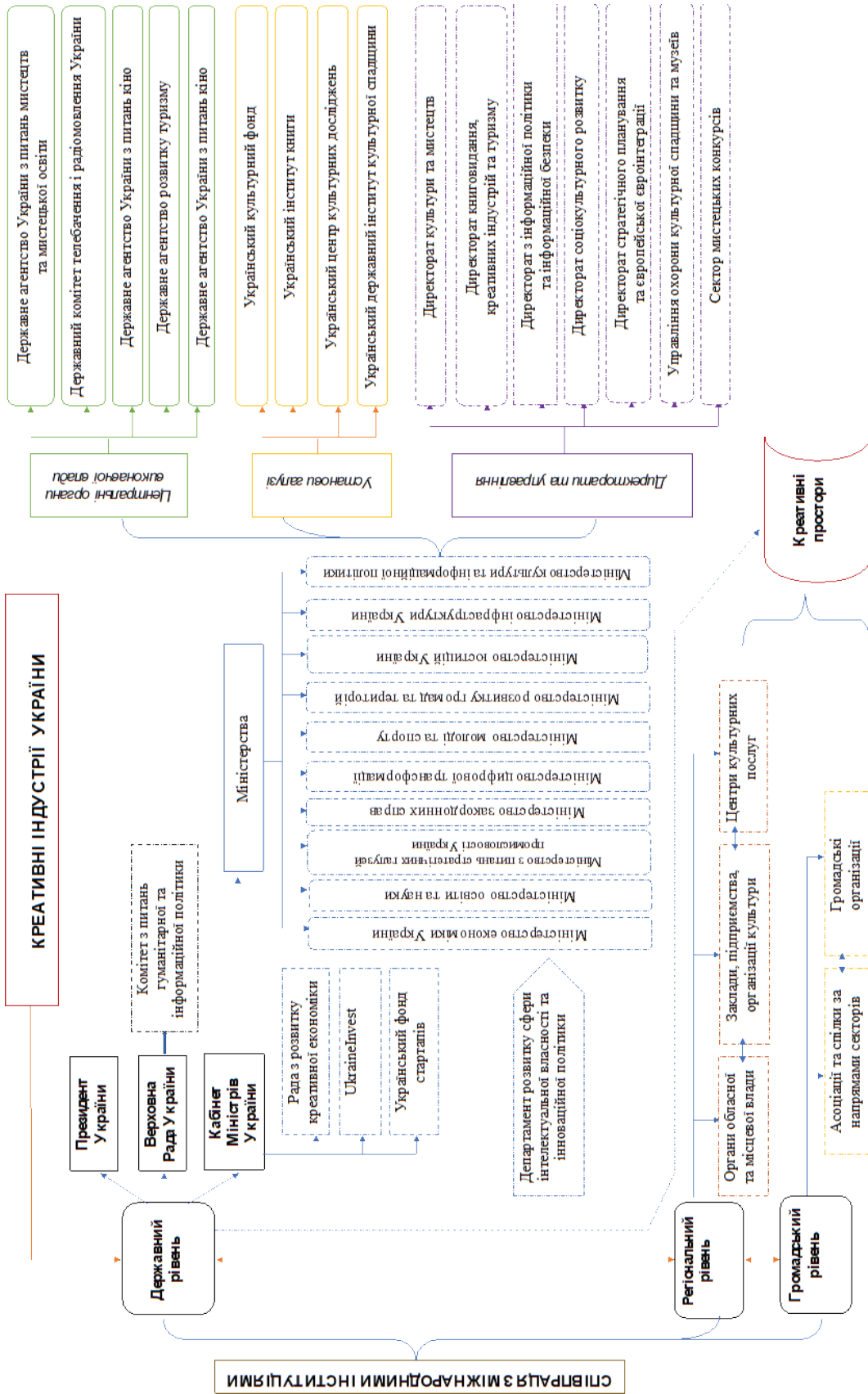

Рис. 2. Функціонально-організаційна структура системи формування та забезпечення креативних індустрій в Україні [сформовано автором]

що громадський сектор дуже активно працює з ресурсами відповідно до суспільних запитів та інтересів, співпрацює з міжнародними фондами щодо розвитку культурно-креативного середовища, реалізують грандові програми. Відтак вважаємо за доцільне здійснення перебудови механізму інституцій, переусвідомлення їх функціональної діяльності, місії і візії на основі людиноцентричного підходу,

оновленого розуміння і погляду на аудиторії, її потреби і вподобання. Важливим залишається питання розробки національної стратегії культури, механізмів, дорожніх карт діяльності у кризових станах, збереження і розвитку культурно-креативного середовища у синергетичній співпраці інституцій з українським суспільством для культурної репрезентації України на міжнародному рівні.

Список використаних джерел:

1. Богуцький Ю.П., Жукова Н.А. (2016). Перспективи культурної динаміки в логіці самоорганізації суспільства: український контекст. *Самоорганізаційні процеси в Україні: культурологічний аспект: монографія*. Київ : Інститут культурології НАМ України. С. 135–170.
2. Громлюк І., Струк А. (2021). Місця, де народжуються ідеї. *Офіційний сайт «The Ukrainians»*. URL: <https://theukrainians.org/mista-ideyii> (дата звернення: 10.10.2022).
3. Державне агентство з питань мистецтв та мистецької освіти : офіційний сайт. URL: <https://arts.gov.ua/> (дата звернення: 10.10.2022).
4. Кабінет Міністрів України : офіційний сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/248862610> (дата звернення: 10.10.2022).
5. Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики: офіційний сайт. URL: https://kompkd.rada.gov.ua/news/Pro_Komitet/Predmet_vidan_Komitet (дата звернення: 10.10.2022).
6. Копієвська О.Р. (2014). Трансформаційні процеси в культурі сучасної України : монографія. Київ : НАК-ККіМ. 296 с.
7. Креативна Україна : офіційний сайт форуму. URL: <https://creativeukraine.org.ua/> (дата звернення: 20.10.2022).
8. Мета держави забезпечити сприятливі умови для розвитку креативних індустрій. *Офіційний сайт Кабінету Міністрів України*, 7 вересн. 2018. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/meta-derzhavi-zabezpechiti-spriyatlivu-umovi-dlya-rozvitku-kreativnih-industrij-yevgen-nishchuk> (дата звернення: 10.10.2022).
9. Міністерство культури та інформаційної політики України : офіційний сайт. URL: <https://mkip.gov.ua> (дата звернення: 20.10.2022).
10. Міністерство освіти та науки : офіційний сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua> (дата звернення: 10.10.2022).
11. Мінцифра та Український культурний фонд підсилюють підтримку проєктів із цифровізації. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-ta-ukrainskiy-kulturniy-fond-pidsilyuyut-pidtrimku-proektiv-iz-tsifrovizatsii> (дата звернення: 10.10.2022).
12. МКІП представило проєкти цифрової трансформації у сфері культури та туризму. Офіційний сайт Міністерства культури та інформаційної політики. URL: <https://mkip.gov.ua/news/5040.html>. (дата звернення: 20.10.2022).
13. МКІП: Презентовано стратегію розвитку креативних індустрій та сфери гостинності. *Офіційний сайт Міністерства культури та інформаційної політики України* (5. січ. 2022). URL: <https://mkip.gov.ua/news/6689.html> (дата звернення: 10.10.22).
14. Назаренко Ю. (2021). Децентралізація культури: проблеми та виклики реформи. *Офіційний сайт Mistosite*. 21 грудня 2021. Культура. URL: <https://mistosite.org.ua/articles/detsentralizatsiia-kultury-problemy-ta-vyklyky-reformy> (дата звернення: 10.10.2022).
15. Образцова А. Як креативні індустрії можуть стати змістом і сенсом нових перетворень в державі. URL: <http://4uth.gov.ua/anastasiya-obrazczova-yak-kreatyvni-industriyi-mozhut-staty-zmistom-i-sensom-novyh-peretvoren-uderzhavi/> (дата звернення: 10.10.2022).
16. Паспорт: реформа децентралізації в галузі культура. URL: www.kmu.gov.ua/storage/app/imported_content/news/doc_249672311.pdf (дата звернення: 10.10.2022).
17. Петрова І.В. (2021). Культурні та креативні індустрії: від концепцій до інструментів. *Феномен культури постглобалізму: зб. мат. II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 26 листопада 2021 р.* Маріуполь : МДУ, Ч. І. С. 5–9.
18. Про Доктрину інформаційної безпеки України : Указ Президента України від 25 лют. 2017 р. № 47. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017> (дата звернення: 20.10.2022).

19. Про затвердження видів економічної діяльності, які належать до креативних індустрій : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 квітня 2019 року № 265. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265-2019-%D1%80> (дата звернення: 10.10.2022).

20. Про заходи щодо підтримки сфери культури, охорони культурної спадщини, розвитку креативних індустрій та туризму : Указ Президента від 18.08.2020 № 329/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3292020-34717> (дата звернення: 20.10.2022).

21. Про перелік, кількісний склад і відання комітетів Верховної Ради України : Постанова Верховної Ради України № 19-IX від 29.08.2019 р. URL: https://kompkd.rada.gov.ua/news/Pro_Komitet/Predmet_vidan_Komitet (дата звернення: 20.10.2022).

22. Про програму «Культура». Офіційний сайт «Креативна Європа Україна». URL: <https://creativeeurope.in.ua/programs/categories/1> (дата звернення: 20.10.2022).

23. Про схвалення Довгострокової стратегії розвитку української культури – стратегії реформ : Розпорядження Кабінетів Міністрів України від 1 лют 2016р. № 119-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/248862610> (дата звернення: 20.10.2022).

24. Семенік О. (2021). П'ять років тому вперед: як розвивались хаби та культурні простори. Офіційний сайт «Привіт/media». URL: <https://pruvit.media/article/cultural-hubs/> (дата звернення: 10.10.2022).

25. Стратегія інноваційного розвитку України на період до 2030 року : Розпорядження Кабінету міністрів України № 526-р. від 10.07.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80?find=1&text=%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE#Text> (дата звернення: 10.10.2022).

26. Стратегія Українського культурного фонду : культура та креативність для порозуміння та розвитку. URL: <https://ucf.in.ua/storage/docs/12022019/> (дата звернення: 10.10.2022).

27. Український культурний фонд : офіційний сайт. URL: <https://ucf.in.ua/> (дата звернення: 10.10.2022).

28. Український фонд стартапів: офіційний сайт. URL: <https://usf.com.ua/#usf-sc-3> (дата звернення: 10.10.2022).

29. Френкель І. (2022). Феномен культури України в глобальному світі. Диджиталізація. Делокалізація. Дерусифікація. *Диджиталізація як пріоритетний напрямок переосмислення музейної діяльності в час агресивних історичних випробувань: збірник матеріалів круглого столу* / ред. кол.: І.М. Паньків, А.А. Любаренко, І.М. Кукліна. Київ. 69 с.

30. Центр розвитку «Демократія через культуру»: офіційний сайт. URL: <https://demcult.org/pro-nas/> (дата звернення: 10.10.2022).

31. Creative Enterprise Ukraine. Офіційний сайт House of Europe. URL: <https://houseofeurope.org.ua/programme/creative-enterprise-ukraine> (дата звернення: 10.10.2022).

32. European Commission. Guidance Document on Indicators of Public Administration Capacity Building, June 2014, p. 3 URL: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=14144...en> (дата звернення: 10.10.2022).

33. Kathrin Müller, Christian Rammer, and Johannes Trüby. The Role of Creative Industries in Industrial Innovation. ZEW Discussion Paper №. 08-109, p. 2. URL: ftp://ftp.zew.de/pub/zew-docs/dp/dp08109.pdf (дата звернення: 10.10.2022).

34. UkraineInvest: офіційний сайт. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/uk/services-team/> (дата звернення: 10.10.2022).

References:

1. Bohutskyi, Yu. P. & Zhukova, N. A. (2016). Perspektvyvy kulturnoi dynamiky v lohitsi samoorganizatsii suspilstva: ukraïnskyi kontekst. [Perspectives of cultural dynamics in the logic of self-organization of society: the Ukrainian context]. *Samoorganizatsiini protsesy v Ukraini: kulturolohichniy aspekt: monohrafiia*. Kyiv: Instytut kulturolohii NAM Ukrainy. 135-170. [In Ukrainian].

2. Hromliuk I., Struk A. (2021). Mistsia, de narodzhuiutsia idei. [Places where ideas are born]. Ofitsiyniy sait «The Ukrainians». URL: <https://theukrainians.org/mista-ideyii>. [In Ukrainian].

3. Derzhavne ahentstvo z pytan mystetstv ta mystetskoi osvity : ofitsiyniy sait. URL: <https://arts.gov.ua/> [In Ukrainian].

4. Komitet z pytan humanitarnoi ta informatsiinoi polityky: ofitsiyniy sait. URL: https://kompkd.rada.gov.ua/news/Pro_Komitet/Predmet_vidan_Komitet. [In Ukrainian].

5. Kopyievska, O. R. (2014). Transformatsiini protsesy v kulturi suchasnoi Ukrainy: monohrafiia. [Transformational processes in the culture of modern Ukraine: monograph]. Kyiv: NAKKKiM, 296. [In Ukrainian].

6. Meta derzhavy zabezpechyty spryiatlyvi umovy dlia rozvytku kreatyvnykh industrii. [The goal of the state is to provide favorable conditions for the development of creative industries]. (2018). Ofitsiyniy sait Kabinetu Ministriv Ukrainy, 7 veresn. 2018. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/meta-derzhavi-zabezpechiti-spriyatlyvi-umovi-dlya-rozvytku-kreatyvnykh-industrii-ievgen-nishchuk/> [In Ukrainian].

7. Ministerstvo kultury ta informatsiynoi polityky Ukraïny [Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine] : ofitsiyni sait. URL: <https://mkip.gov.ua>. [In Ukrainian].
8. Ministerstvo osvity ta nauky [Ministry of Education and Sciences] : ofitsiyni sait. URL: <https://mon.gov.ua/ua>. [In Ukrainian].
9. Mintsyfra ta Ukrainskyi kulturnyi fond pidsyliuiut pidtrymku proektiv iz tsyfrovizatsii. [The Ministry of Digitization and the Ukrainian Cultural Fund are strengthening support for digitization projects]. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/mintsyfra-ta-ukrainskiy-kulturniy-fond-pidsilyuyut-pidtrimku-proektiv-iz-tsifrovizatsii>. [In Ukrainian].
10. MKIP predstavlyo proiektly tsyfrovoi transformatsii u sferi kultury ta turyzmu. [MKIP presented digital transformation projects in the field of culture and tourism]. Ofitsiyni sait Ministerstva kultury ta informatsiynoi polityky. URL: <https://mkip.gov.ua/news/5040.html>. [In Ukrainian].
11. MKIP: Prezentovano stratehiiu rozvytku kreatyvnykh industrii ta sfery hostynnosti. [MKIP: The strategy for the development of creative industries and the field of hospitality was presented]. Ofitsiyni sait Ministerstva kultury ta informatsiynoi polityky Ukraïny (5. sich. 2022). URL: <https://mkip.gov.ua/news/6689.html>. [In Ukrainian].
12. Nazarenko, Yu. (2021). Detsentralizatsiia kultury: problemy ta vyklyky reformy. [Decentralization of culture: problems and challenges of reform]. Ofitsiyni sait Mistosite. 21 hrudnia 2021. Kultura. URL: <https://mistosite.org.ua/articles/detsentralizatsiia-kultury-problemy-ta-vyklyky-reformy>. [In Ukrainian].
13. Obratsova, A. Yak kreatyvni industrii mozhat staty zmistom i sensom novykh peretvoren v derzhavi. [How creative industries can become the content and meaning of new transformations in the state]. URL: <http://4uth.gov.ua/anastasiya-obrazczova-yak-kreatyvni-industriyi-mozhut-staty-zmistom-i-sensom-novykh-peretvoren-u-derzhavi>. [In Ukrainian].
14. Kabinet Ministriv Ukraïny [Cabinet of Ministers of Ukraine] : ofitsiyni sait. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/248862610>. [In Ukrainian].
15. Ukrainskyi kulturnyi fond [Ukrainian Cultural Fund] : ofitsiyni sait. URL: <https://uaculture.org/texts/kulturni-ta-kreatyvni-industriyi-zapidtrymkyukf-u-2018-rocz>. [In Ukrainian].
16. Kreatyvna Ukraïna [Creative Ukraine] : ofitsiyni sait forumu. URL: <https://creativeukraine.org.ua>. [In Ukrainian].
17. Pastor: reforma detsentralizatsii v haluzi kultura. [Pastor: reform of decentralization in the field of culture]. URL: www.kmu.gov.ua/storage/app/imported_content/news/doc_249672311.pdf. [In Ukrainian].
18. Petrova, I. V. (2021). Kulturni ta kreatyvni industrii: vid kontseptsii do instrumentiv. [Cultural and Creative Industries: From Concepts to Tools]. Fenomen kultury posthlobalizmu: zb. mat. II Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Mariupol, 26 lystopada 2021. Mariupol: MDU, Ch.I. 5-9. [In Ukrainian].
19. Pro zatverdzhennia vydiv ekonomichnoi diialnosti, yaki nalezhat do kreatyvnykh industrii. [On approval of types of economic activity that belong to creative industries]. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukraïny vid 24 kvitnia 2019 № 265 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265-2019-%D1%80>. [In Ukrainian].
20. Pro zakhody shchodo pidtrymky sfery kultury, okhorony kulturnoi spadshchyny, rozvytku kreatyvnykh industrii ta turyzmu. [About measures to support the sphere of culture, protection of cultural heritage, development of creative industries and tourism]. Ukaz Prezydenta vid 18.08.2020 № 329/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3292020-34717>. [In Ukrainian].
21. Pro perelik, kilkisnyi sklad i vidannia komitetiv Verkhovnoi Rady Ukraïny. [About the list, quantitative composition and mandate of the committees of the Verkhovna Rada of Ukraine]. Postanova Verkhovnoi Rady Ukraïny № 19-IX vid 29.08.2019. URL: https://kompkd.rada.gov.ua/news/Pro_Komitet/Predmet_vidan_Komitet. [In Ukrainian].
22. Pro prohramu «Kultura». [About the «Culture» program]. Ofitsiyni sait «Kreatyvna Yevropa Ukraïna». URL: <https://creativeeurope.in.ua/programs/categories/1>. [In Ukrainian].
23. Pro Doktrynu informatsiynoi bezpeky Ukraïny. [About the Information Security Doctrine of Ukraine]. Ukaz Prezydenta Ukraïny vid 25 liut. 2017. № 47. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017>. [In Ukrainian].
24. Pro skhvalennia Dovhostrokovoi stratehii rozvytku ukrainskoi kultury – stratehii reform. [On the approval of the Long-term strategy for the development of Ukrainian culture - the strategy of reforms]. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukraïny vid 1 liut 2016. № 119-r. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/248862610>. [In Ukrainian].
25. Semenik, O. (2021). Piat rokiv tomu vpered: yak rozvyvalys khaby ta kulturni prostory. [Fast forward five years ago: how hubs and cultural spaces have evolved]. Ofitsiyni sait «Pryvit/media». URL: <https://pryvit.media/article/cultural-hubs/> [In Ukrainian].
26. Stratehiia innovatsiinoho rozvytku Ukraïny na period do 2030 roku. [Strategy of innovative development of Ukraine for the period until 2030]. Rozporiadzhennia Kabinetu ministriv Ukraïny № 526-r. vid 10.07.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80?find=1&text=%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE#T_ext. [In Ukrainian].
27. Ukrainskyi fond startapiv [Ukrainian startup fund] : ofitsiyni sait. URL: <https://usf.com.ua/#usf-sc-3>. [In Ukrainian].

28. Frenkel, I. (2022). Fenomen kultury Ukrainy v hlobalnomu sviti. Dydzhitalizatsiia. Delokalizatsiia. Derusyfikatsiia. [The phenomenon of Ukrainian culture in the global world. Digitization. Delocalization. Derussification]. Dydzhitalizatsiia yak priorytetnyi napriamok pereosmyslennia muzeinoi diialnosti v chas ahresyvnykh istorychnykh vyprobuvan: zbirnyk materialiv kruhloho stolu [Elektronne vydannia] / [red.kol.: I.M.Pankiv, A.A.Liubarenko, I.M.Kuklina]. Kyiv, 2022. 69. [In Ukrainian].
29. Tsentri rozvytku «Demokratiia cherez kulturu» [Center for Development «Democracy through Culture»] : ofitsiinyi sait. URL: <https://demcult.org/pro-nas/> [In Ukrainian].
30. Creative Enterprise Ukraine. Ofitsiinyi sait House of Europe. URL: <https://houseofeurope.org.ua/programme/creative-enterprise-ukraine>. [In Ukrainian].
31. European Commission. Guidance Document on Indicators of Public Administration Capacity Building, June 2014, p. 3. URL: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=14144...en> [In English].
32. Kathrin Müller, Christian Rammer, and Johannes Trüby. The Role of Creative Industries in Industrial Innovation. ZEW Discussion Paper №. 08-109, p. 2. URL: <ftp://ftp.zew.de/pub/zew-docs/dp/dp08109.pdf> (data zvernennia 10.10.2022). [In English].
33. UkraineInvest: ofitsiinyi sait. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/uk/services-team>. [In Ukrainian].